

СЕМАНТИЧНА НАПОВНЕНІСТЬ ВЛАСНИХ ІМЕН У СУЧАСНОМУ КАЗКОВОМУ ДИСКУРСІ

Ракітіна А. А., студ. гр. ПР-03,
Назаренко О. В., викл. СумДУ

У домені сучасної лінгвістики превалюють аспекти семантичної та функціонально-прагматичної спрямованості тексту. Облігаторним елементом казкового дискурсу є власні імена або оніми, які несуть семантичне й комунікативне навантаження. Власні імена мають у мові особливе значення і не підпорядковуються певним закономірностям, характерним для загальних назв. В онімах завжди відбивається культура і соціальне життя суспільства. Часто оніми передають адресату інформацію та знання про статус і положення, яке займає індивід у суспільстві. В імені закодовано національність, стать, вік та сімейний стан індивіда. Літературні антропоніми, що існують у казковому дискурсі, багаточисельні і різноманітні. Реальний, існуючий світ знаходить своє відображення в антропонімах, які утворені за існуючими у мові морфологічними, словотворчими, лексичними і семантичними моделями. Вступаючи в різноманітні синтагматичні та парадигматичні контакти, імена забезпечують актуальність тексту, відтворюють складну ієрархію відношень об'єктів дійсності, орієнтують читача в просторі й часі [1, 11].

У художньому дискурсі ім'я персонажа виконує роль маркера його психологічної, ідеологічної відокремленості, окремої життєвої позиції, певного місця в соціальній обстановці. Якщо той чи інший літературний персонаж відображено у письменника влучно, то в уявленні читача образ героя та його риси будуть пов'язані з іменем героя. Автор обирає ім'я героя, виходячи із задуму твору, враховуючи потенціал і статус персонажа [2, 125].

Одна із головних функцій казок – пізнавальна – акумулюється у власних іменах персонажів казки, які є трансферами інформації та несуть у собі знання про національні особливості певного етносу й спосіб його життя, працю, побут, природні умови, індивідуальні риси наратора та героїв: *And in those days there lived in London a girl called Polly Plummer. Plummer* – прізвище головної героїні казки, маленької англійської дівчинки, котрій не вистачає пригод та спілкування, хоч і має прозору мотивацію; *...for Digory was the sort of person who wants to know everything, and when he grew up he became the famous Professor Kirke who comes into other books.* З імені *Digory Kirke* (*Digory* → *dig*; *Kirke* → *kirk*) можна дізнатися про вірного, надійного друга та

розумну освічену людину; “*That was the secret of secrets,*” said the *Queen Jadis*. Ім’я королеви *Jadis* (від англійського слова *jadish*) дає читачеві певне уявлення про даного персонажа, налаштовує на сприйняття цієї особи саме як негативного персонажу.

Добір прізвища й імені для свого персонажа у багатьох письменників є стилістичним засобом для глибшого розкриття змісту твору. Коли власне ім’я номінує героя, воно одразу ж отримує призначення не лише вказувати на позначуваний об’єкт, а й надавати йому той зміст і ті характеристики, які надає автор, і таким чином він визначає якості персонажа [1, 13]. Прикладом таких процесів можуть слугувати власні імена творів письменниці Дж. Роулінг “*Harry Potter*”. Так, зустрічаємо такі імена, як *Albus Dumbledore* та *Voldemort*. Якщо проаналізувати ці імена, то можна дійти висновку, що вони дуже влучно визначають увесь зміст значення позначуваних ними об’єктів. За текстом казки “*Harry Potter*” *Albus Dambledore* – це добрий чарівник, який викладає білу магію, і тут доречним буде зазначити, що з латини *albus* – це білий колір, тобто колір, який завжди асоціюють з добром, чистотою, мудрістю. *Voldemort* – це негативний персонаж, який править силами зла, несе за собою смерть і руйнацію, і в даній ситуації власне з самого оніма можна зрозуміти значення цієї назви, адже основа *mort* означає “смерть”. Семантика цього оніма має настільки негативне й недобре підґрунтя, що всі герої оповідання навіть мають страх перед самим ім’ям цього персонажа, використовуючи при цьому замітники, а того, хто ненароком скаже його ім’я, уривають на півслові: *You-Know-Who, He-Who-Must-Not-Be-Named, You-Know-Who’s-Name* [3].

Отже, власні назви в казковому дискурсі є семантично наповненими, несуть в собі певну інформацію про об’єкт. Звернувшись до етимології власних назв, можна встановити тісні зв’язки між персонажами та їхніми вчинками. Динаміку образного функціонування імені в текстовій структурі тексту визначає авторське бачення персонажа у стосунках з іншими героями, з огляду на характер вчинків героя за тих чи інших обставин.

1. Бока О. В. Актуалізація власних імен у казковому дискурсі [Текст] / О. В. Бока, Т. В. Барсук // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологія. – 2008. – №1. – С. 9-14.

2. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М. : УРСС, 2007. – 368 с.

3. J. K. Rowling. Harry Potter and the Sorcerer's Stone / [Electronic resource]. – Access mode: http://www.ereading.co.uk/chapter.php/71079/0/Rowling_1_Harry_Potter_and_the_Philosophers_Stone.html.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 51-53.